

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de minister drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ 's-Gravenhage

cc. Vaste commissie voor OCW Tweede Kamer

Utrecht, 16 oktober 2019
Ons kenmerk: 20191016011
Betreft: reactie KNAG op Curriculum.nu

Hooggeachte heer Slob,

Hierbij geven wij graag onze reactie op de eindvoorstellen en -adviezen van Curriculum.nu, namens de aardrijkskundigen in Nederland.

Wij vinden dat de opbrengst potentie heeft en dat er interessante aanknopingspunten zitten in de aangeleverde bouwstenen, maar dat er nog wel veel moet gebeuren. Zo zijn wij positief over de herkenbare positie van 'plaats en ruimte' waarbij een geografisch wereldbeeld wordt opgebouwd (mens & maatschappij), over de uitwerking van systeem aarde (mens & natuur) en de prominente positie van vraagstukken van globalisering en duurzaamheid in het curriculum (bijvoorbeeld ook in burgerschap).

Om de losse bouwstenen van Curriculum.nu echter coherent en herkenbaar te maken voor zowel docenten als leerlingen is nu een nadere uitwerking nodig vanuit ons schoolvak aardrijkskunde. Herkenbare elementen van ons vak zijn nu verspreid en zeer verschillend uitgewerkt in bouwstenen van mens & maatschappij, mens & natuur, burgerschapsvorming en digitale geletterdheid. In de voorstellen is de samenhang tussen bouwstenen en tussen vakken niet duidelijk uitgewerkt. Terwijl zeker in deze tijd van vele specialismen, het belangrijk is om leerlingen een holistisch perspectief te bieden. Ons schoolvak biedt die mogelijkheden door vanuit het geografische perspectief van de relaties tussen mens en omgeving te kijken naar hedendaagse vraagstukken zoals klimaatverandering en voedselproductie, internationale conflicten en migratie of energietransitie en ruimtelijke inrichting (omgevingswet). Aardrijkskunde levert daarmee een belangrijke bijdrage aan burgerschapsvorming op lokaal, nationaal en mondiaal niveau.

Vanuit het KNAG doen wij inmiddels succesvol ervaring op met de [Geo Future School](#) hoe wij geïntegreerd onderwijs zinvol positioneren naast en dus in combinatie met vakonderwijs. Deze samenwerking is veel breder en rijker dan binnen de voor ons beperkende indeling van leergebieden. De inhoudelijke brug die wij tussen mens & maatschappij en mens & natuur vormen, is daarbij essentieel. De huidige uitwerking doet daar nog geen recht aan.

Dit alles is ook terug te vinden in de [vakvisie](#), die door de aardrijkskundedocenten enthousiast gedragen wordt, net als overigens de huidige examenprogramma's. In de visie staat helder beschreven wat de waarde van het vak en die van de samenhang met

pagina 2/2, brief reactie KNAG op Curriculum.nu d.d. 16 oktober 2019

andere vakken is (zowel bètavakken als maatschappijvakken) en leergebieden (zoals hierboven al genoemd).

Hoe verder?

De voorstellen (bouwstenen) van Curriculum.nu zijn nu nog te los, soms vaag, soms overladen en niet in verhouding, te weinig in samenhang. Bij het zoeken naar oplossingen voor deze punten kunnen de vakverenigingen en vakdidactici een belangrijke rol spelen. Zij zijn immers respectievelijk de vertegenwoordigers en de opleiders van degenen die voor de klas staan en het curriculum uitvoeren. Vakdidactici zijn de schakel tussen vakinhoud en hoe die het beste wordt geleerd. Zij zijn in staat vakinhoud, vaardigheden en contexten bij elkaar en consistent te krijgen. Zo moet er, analoog aan een historisch referentiekader ook nog werk verricht worden aan een geografische referentiekader.

Wij kiezen ervoor in deze reactie niet teveel in detail te treden over de keuze voor en inhoud van de bouwstenen, voor zover het door de hoeveelheid en complexiteit van voorstellen en het korte tijdsbestek al mogelijk is. Ons commentaar van de laatste feedbackronde, dat nog steeds relevant is, is te lezen op curriculum.nu en bij elkaar ook op geografie.nl. Wij willen hier wel expliciet vraagtekens zetten bij de positionering van kennis en vaardigheden in de leerlijn, aangezien hierbij een pedagogische en vakdidactische onderbouw ontbreekt. De ogenschijnlijke verschuiving van inhoud en vaardigheden van onderbouw vo naar bovenbouw po is, mede gezien de huidige positie van wereldoriëntatie / aardrijkskunde in het po, vol risico's. Hier moet beter over worden nagedacht.

Als organisatie van docenten en vakdidactici (maar ook van geowetenschappers en aardrijkskundigen uit bestuur, beleid en bedrijfsleven) staan wij klaar om, zoals wij gewend zijn, samen met SLO en anderen verdere stappen te maken naar een praktisch goed functionerend, doorlopend, actueel bij te houden en toekomstbestendig curriculum dat breed door de docenten gedragen wordt.

Het is essentieel dat hiervoor duidelijke afspraken en borging komen voor de bestaande vakken, bijvoorbeeld in de vorm van geïnstitutionaliseerde werkgroepen voor referentiekaders waarbinnen vakverenigingen, vakdidactici en andere experts een duidelijke en vastgelegde rol hebben.

Wij zien graag een uitnodiging tegemoet om onze bijdrage te leveren aan het verder ontwikkelen, bouwen en onderhouden van een steeds weer toekomstbestendig en goed geconfigureerd curriculum.

Met vriendelijke groet,

Yves de Boer (voorzitter Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap)